

Projekt Burmistrza Miasta i Gminy Skawina

UCHWAŁA Nr
RADY MIEJSKIEJ W SKAWINIE
z dnia 2019 r.

w sprawie zatwierdzenia raportu z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Skawina za rok 2018.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506) w związku z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2018r., poz. 1030 z późn. zm.) Rada Miejska w Skawinie uchwala, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się raport z realizacji zadań ujętych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Skawina za 2018 rok stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej w Skawinie

mgr Ewa MASŁOWSKA

Radca Prawny

mgr Anna Labuda
KR-1346

Międzyzdroje
Kierownik Biura
mgr Ewa Masłowska

UZASADNIENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2018r., poz. 1030 z późn. zm.), organ wykonawczy samorządu gminy przedkłada radzie gminy, raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

W związku z powyższym podjęcie uchwały należy uznać za zasadne.

BURMISTRZ

mgr Norbert Kzepisko

Kierownik Biura

Małgorzata Kopeć

Załącznik do uchwały

Nr..... Rady Miejskiej

w Skawinie z dnia 2019 r.

RAPORT
Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY SKAWINA
ZA ROK 2018

Skawina
miasto sercu miłe

Skawina, marzec 2019 r.

ROZDZIAŁ 1

§ 1

Podstawą prawną w Polsce do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.). Ustawa precyzuje zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii, które należą do zadań własnych gmin. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ustawa zabezpiecza też środki finansowe na realizację programu, które pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Aktem prawnym, na podstawie, którego gmina realizuje zadania w omawianym zakresie jest gminny program przeciwdziałania narkomanii, uchwalany przez Radę Gminy.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Skawina na rok 2018, przyjęty Uchwałą NR XXXVII/520/17 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 r. (zwany dalej „Gminnym Programem”) stanowił część realizowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skawina i realizował cel operacyjny 1.3. tj. „Profilaktyka i zwalczanie uzależnień”.

Program był przygotowany również w oparciu o cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020 określonym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r., poz. 1492), tj. „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”.

Gminny Program był kontynuacją i stanowił spis działań będących zadaniami własnymi Gminy w obszarze tych zagadnień społecznych, które były realizowane w latach poprzednich. Wiele zadań wymienionych w ustawie dla Gminnego Programu było spójnych z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Celem głównym Programu było ograniczanie używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych wśród mieszkańców Gminy Skawina, zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z uzależnieniami, również behawioralnymi a także zwiększenie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki uzależnień.
2. Realizacji powyższych celów służyły następujące zadania:
 - 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem;
 - 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychologicznej i prawnej;
 - 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla

dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Realizacja zadań prowadzona była zgodnie z założeniami przyjętymi w Gminnym Programie i przebiegała w ścisłej współpracy różnych instytucji i podmiotów, takich jak: Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Skawinie, placówki oświatowe, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie, Straż Miejska w Skawinie, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe, podmioty realizujące działania profilaktyczne, które poprzez swoje doświadczenie i zaangażowanie stanowią integralną część systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Forma realizacji zależała od charakteru danego zadania.

Zadania wskazane przez ustawodawcę, były realizowane na bieżąco i stanowią ważny oraz trwały element profilaktyki społecznej w zakresie ochrony zdrowia w Gminie Skawina. Sposób realizacji zadań w roku 2018, omówiono w rozdziale 2.

ROZDZIAŁ 2

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁAŃ WEDŁUG PODZIAŁU NA ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Realizacja zadań Gminnego Programu w 2018 r., przedstawia się następująco:

§ 1

Zadanie nr 1 - Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem.

Sposób realizacji zadania:

1. W ramach funkcjonowania Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie, zwanego dalej „CWR” porad i konsultacji mieszkańcom Gminy Skawina udzielali między innymi: terapeuta uzależnień (wtorek w godz. od 13.00 do 20.00), 3 psychologowie (poniedziałek w godz. od 13.00 do 20.00, środa w godz. od 17.00 do 20.00, czwartek w godz. od 16.00 do 20.00, oraz od poniedziałku do piątku w godz. od 16.00 do 20.00 – w tym dyżury w ramach „Telefonu Wsparcia”). Ponadto dyżur pełnił prawnik (poniedziałek i czwartek od 16.30 do 19.30). Zgłaszane problemy obejmowały przede wszystkim sferę konfliktów rodzinnych, problemu uzależnienia (w szczególności uzależnienia od alkoholu). Liczbę porad specjalistycznych udzielonych w CWR przedstawia **tabela nr 1**.

Tab. 1. Liczba porad udzielonych w CWR w latach 2014 – 2018.¹

L. P.	Rodzaj konsultacji	Liczba porad udzielonych w CWR				
		2014 rok	2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok
1.	Psycholog/ terapeuta uzależnień, w tym „Telefon Wsparcia”	1513	1313 + 153 Telefon Wsparcia	1302 +141 Telefon Wsparcia	1291 + 84 Telefon Wsparcia	1360 + 94 Telefon Wsparcia
2.	Prawnik	3 462 porad	3 830 porad	3380 porad	2933 porad	2910 porad
		418 pism procesowych	433 pism procesowych	412 pism procesowych	459 pism procesowych	353 pisma procesowe
		w tym, udzielono: • 374 porad osobom doznającym przemocy w rodzinie • 8 porad sprawcom przemocy • 11 porad świadkom przemocy	w tym, udzielono: • 348 porad osobom doznającym przemocy w rodzinie • 13 porad sprawcom przemocy	w tym, udzielono: • 243 porad osobom doznającym przemocy w rodzinie • 0 sprawcom przemocy	w tym, udzielono: • 210 porad osobom doznającym przemocy w rodzinie • 0 sprawcom przemocy	w tym, udzielono: • 276 porad osobom doznającym przemocy w rodzinie • 0 sprawcom przemocy

¹ Dane: Biuro - CWR.

Jak przedstawia powyższa tabela, w 2018 r. psychologowie oraz terapeuta uzależnień dyżurujący w CWR (wraz z „Telefonem Wsparcia”) udzielili łącznie 1454 porady, tj. o 79 porad więcej niż w roku 2017 r.

Kategorie udzielonych porad przedstawia **tabela nr 3**. Zgłaszane problemy obejmowały przede wszystkim sferę problemu uzależnienia (w szczególności uzależnienia od alkoholu), przemocy domowej, konfliktów rodzinnych, ale również problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”).

Omawiając problem uzależnienia od narkotyków, leków i innych tzw. „dopalaczy” należy odnieść się do **tabeli nr 2**. I tak, w omawianym roku, specjaliści w CWR udzielili 49 porad dotyczących tego problemu. Z pomocy skorzystało łącznie 37 osób, w tym 21 osób uzależnionych od w/w środków psychoaktywnych oraz 16 osób będących w relacji z osobą uzależnioną od omawianych substancji. W ramach porad i konsultacji specjaliści dokonywali wstępnej diagnozy osób z problemem, motywowali do podjęcia leczenia, udzielali wsparcia i pomocy osobom współuzależnionym, kierowali do placówek specjalistycznych.

Tab. 2. Liczba konsultacji w zakresie uzależnienia od narkotyków, leków i tzw. „dopalaczy” udzielonych w CWR w latach 2012 – 2018. ²

Wyszczególnienie:	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba porad dot. uzależnienia od narkotyków, leków i tzw. „dopalaczy” udzielonych przez terapeutę w CWR	61	82	104	85	43	48	49
Liczba osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych (<i>narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”</i>), korzystających z pomocy terapeuty w CWR	13	16	26	23	18	24	21
Liczba osób będących w relacji z osobą uzależnioną od substancji psychoaktywnych (<i>narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”</i>) – korzystających z pomocy terapeuty w CWR	4	12	10	11	9	16	16

Tab.3. Liczba konsultacji specjalistycznych udzielonych w CWR w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. ³

Wyszczególnienie:	Liczba osób			Liczba udzielonych porad
	kobiety	mężczyźni	dzieci	
A. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy psychologów i terapeuty w Centrum Wspierania Rodziny w 2018 roku, w tym „Telefon Wsparcia”	316	189	17	1360
B. C. Liczba osób korzystających z pomocy psychologa/terapeuty oraz udzielonych im porad w poszczególnych kategoriach klientów/problemów⁴:				

² Dane: Biuro - CWR.

³ Dane: Biuro - CWR.

UZALEŻNIENIA				
1. Osoby z problemem alkoholowym (uzależnienie od alkoholu)	23	79	0	428
2. Osoby będące w relacji z osobą uzależnioną - obciążone tą sytuacją (w tym osoby współuzależnione i DDA)	69	6	0	160
3. Osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”)	3	13	5	33
4. Osoby będące w relacji z osobą uzależnioną od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”)	10	6	0	16
5. Osoby, których zachowania mają cechy uzależnienia (uzależnienie od czynności takich jak hazard, Internet i inne)	3	3	1	14
6. Osoby będące w relacji z osobą której zachowania mają cechy uzależnienia (uzależnienie od czynności takich jak hazard, Internet i inne)	5	1	0	9
PRZEMOC W RODZINIE				
7. Ofiary przemocy w rodzinie	40	0	2	77
8. Sprawcy przemocy w rodzinie	0	3	0	7
9. Świadkowie przemocy	12	0	0	29
INNE PROBLEMY				
10. Kryzys w związku partnerskim	27	13	0	100
11. Kryzys rodziny (konflikty, trudności wychowawcze, rozkład pożycia)	53	27	2	96
12. Osoby niewydolne opiekuńczo, wychowawczo	11	1	0	16
13. Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	69	33	6	257
14. Zaburzenia nastroju (zaburzenia depresyjne)	34	7	2	141
15. Inne	45	21	1	116

W CWR pełnił dyżury prawnik, który udzielał porad prawnych z zakresu: prawa cywilnego, prawa rodzinnego, pomocy społecznej, prawa karnego, prawa pracy, prawa spółdzielczego, prawa administracyjnego oraz innych dziedzin prawa, włączając w to również pomoc przy pisaniu pism procesowych. Konieczne jest wskazanie, iż często występuje sytuacja, w której jedna osoba przychodzi z kilkoma problemami z zakresu różnych dziedzin czy gałęzi prawa. Często ma miejsce sytuacja, że jedna osoba przychodzi po porady kilkakrotnie, co ma miejsce

⁴ Ze względu na zgłaszanie przez jedną osobę kilku kategorii problemów, liczba osób korzystających z pomocy psychologa/terapeuty oraz udzielonych im porad w poszczególnych kategoriach klientów/problemy (w punkcie B) może się różnić (może być większa) od ogólnej liczby osób korzystających z pomocy (w punkcie A).

w czasie toczącego się postępowania np. sądowego czy też administracyjnego. Rozkład liczby osób korzystających z porad prawnych w latach 2010 - 2018 przedstawiono na **wykresie nr 1**. W roku 2018 r. prawnik przyjął 727 osób udzielając 2910 porad prawnych i służył pomocą w sporządzaniu 353 pism procesowych.

Wykres nr 1. Liczba porad prawnych udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym/CWR w latach 2010 – 2018.⁵

Należy nadmienić, że przy CWR od listopada 2017 r. działa Centrum Zdrowia Psychicznego Małopolska-Południe będący w strukturze Szpitala Klinicznego im. dr Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie. Zespół działając w oparciu o umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia, obejmuje leczeniem, rehabilitacją i wsparciem społecznym osoby dorosłe chorujące psychicznie zamieszkujące Gminę Skawina.

2. Prowadzenie edukacji publicznej w zakresie profilaktyki uzależnień oraz działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej poprzez;
 - 1) dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych (broszur, ulotek, informatorów) wśród mieszkańców Gminy. Materiały docierały do mieszkańców poprzez UMiG, CWR, Komisariat Policji, Straż Miejską, MGOPS, Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, placówki oświatowe, placówki zdrowotne, Jadłodajnię, parafie, parafialne poradnie rodzinne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie i inne;
 - 2) prowadzenie akcji promujących działalność CWR, w tym dystrybucja ulotek oraz redagowanie strony internetowej www.cwr-skawina.pl, na której na bieżąco zamieszczano informacje dot. form pomocy oraz działań prowadzonych na terenie Gminy Skawina w ramach Gminnego Programu;
 - 3) współpracę z lokalnymi mediami (Radiem WAWA, Telewizją Skawina i innymi);

⁵ Zestawienie przygotowane na podstawie danych Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin w Kryzysie działającego do 31 marca 2010 roku oraz Biura - CWR.

- 4) zamieszczanie informacji o placówce na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, instytucji współpracujących z UMiG i CWR oraz innych lokalnych portalach internetowych.
3. Promocja „Telefonu Wsparcia” – dystrybuowano ulotki na terenie Gminy Skawina oraz w placówkach na terenie Krakowa, do których mogą zgłaszać się mieszkańcy Gminy. Ponadto na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie widniał baner reklamowy „Telefon Wsparcia”, dzięki któremu mieszkańcy mają łatwy dostęp do informacji o numerze, pod który mogą zadzwonić w sytuacjach kryzysowych. Informacje o inicjatywie na bieżąco były przekazane do Komisariatu Policji w Skawinie, MGOPS i innych instytucji, oraz zamieszczone były na stronach internetowych wybranych partnerów Programu.
4. Dystrybucja Informatora „Gdzie szukać pomocy i porady”, zawierającego informacje teleadresowe dotyczące placówek udzielających pomocy między innymi osobom uzależnionym od narkotyków. Publikację dystrybuowano wśród mieszkańców za pośrednictwem Policji, Straży Miejskiej, Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Pełnomocnika Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, CWR, placówek oświatowych, placówek zdrowotnych, parafii, poradni rodzinnych, Jadłodajni i innych miejsc użyteczności publicznej. Elektroniczna wersja informatora zamieszczona była na stronie internetowej CWR.
5. Rozpowszechniano na terenie Gminy Skawina informacje na temat „Grupy Anonimowych Narkomanów” funkcjonującej w Krakowie.

§ 2

Zadanie nr 2 - Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.

Sposób realizacji zadania:

Pomoc psychospołeczna i prawna udzielana była rodzinom, w których występują problemy narkomanii głównie poprzez prowadzenie bezpłatnego poradnictwa w CWR. Szczegółową charakterystykę udzielanej pomocy omówiono w paragrafie 1 ust. 1 niniejszego rozdziału. Należy tu również wymienić inne działania, będące nie tylko szczególną formą spędzania wolnego czasu, ale przede wszystkim mających za zadanie prowadzenie działań profilaktyczno – naprawczych, w tym:

1. Półkolonia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w terminie od 25 czerwca do 12 lipca 2018 r. w klubie Środowiskowym przy ul. Szkolnej 1 w Skawinie, w której brało udział 22 uczniów.
2. W terminie od 24 czerwca do 6 lipca 2018 r. zorganizowano kolonię letnią w Jantarze o charakterze profilaktycznym dla 37 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z Gminy Skawina.

Wypoczynek dzieci przebiegał pod hasłem „Wypoczywam zdrowo i bezpiecznie”. Udział dzieci w kolonii pozwolił im na: wzmocnienie poczucia własnej wartości, odkrycie swoich mocnych stron, kształtowanie postaw twórczych, doskonalenie umiejętności życia społecznego (komunikacja interpersonalna, rozumienie innych, wzajemna pomoc, świadome i odpowiedzialne dokonywanie wyborów, asertywność), uczenie się organizowania czasu wolnego, zdobycie wiedzy na temat szkodliwości środków uzależniających, poznanie i utrwalenie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach. Uczestnicy kolonii mogli lepiej poznać siebie i swoich kolegów. Stali się śmielsi i bardziej otwarci. Wypoczynek pozwolił im zapomnieć o problemach życia codziennego.

3. Zimowisko profilaktyczne z realizacją programu profilaktyczno – wychowawczego „POTRAFIE” w terminie od 11 lutego do 18 lutego 2018 r. w miejscowości Murzasichle, w którym wzięło udział 20 dzieci.
4. W ramach współpracy Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie w okresie od 5 listopada do 10 grudnia 2018 r. realizowano Program Cyklu „Zajęć specjalistycznych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Skawina z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i agresji” prowadzonych przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie w ramach Programu „Bezpieczny Powiat Krakowski”. Celem głównym programu było: przeciwdziałanie agresji i przemocy w rodzinie oraz innym zachowaniom ryzykownym wśród wybranej grupy dzieci i młodzieży, wynikających ze źle zinternalizowanych norm społecznych. W/w cel był zrealizowany poprzez udział w zajęciach warsztatowych mających na celu edukację w zakresie prawidłowych norm społecznych oraz prezentację pozytywnych wzorców nawiązywania relacji poprzez nawiązywanie pozytywnych relacji między uczestnikami programu oraz psychoedukację. Cykl zajęć obejmował 5 spotkań, które odbywały się w CWR 1 raz w tygodniu przez 4 h dydaktyczne. Wsparciem zostało objętych 9 dzieci z Gminy Skawina – dzieci klientów MGOPS w Skawinie.
5. Podejmowano działania zmierzające do realizacji programu profilaktyki selektywnej „FreD goes net” dla młodych osób w wieku 14 – 21 lat, które używają substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny lub szkodliwy, w tym:
 - 1) dystrybuowano materiały informacyjne Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy;
 - 2) propagowano informacje na temat programu wśród pedagogów, asystentów rodzinnych, pracowników socjalnych, policjantów, psychologów, nauczycieli i wychowawców, przedstawicieli sądu;
 - 3) zamieszczono na stronie internetowej CWR baner promujący program;
 - 4) publikowano informacje o programie i naborze do programu na stronie internetowej CWR;
 - 5) wdrażano elementy programu wśród klientów korzystających z konsultacji terapeuty uzależnień – trenera programu w CWR.

Ponadto należy nadmienić, że w roku 2018 r. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu narkomanii w Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie wyniosła: 1 .

§ 3

Zadanie 3 - Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów.

Sposób realizacji zadania:

1. Realizowanie i wspieranie szkolnych programów wychowawczo - profilaktycznych w placówkach oświatowych oraz środowisku lokalnym, a także warsztatów, treningów mających na celu uczenie umiejętności służących zdrowemu życiu oraz uczenie zasad radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi.

Podstawowym celem profilaktyki jest zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki i inne środki psychoaktywne. Realizacja tego odbywa się poprzez działania profilaktyczne. Realizacja programów wychowawczo – profilaktycznych jest zadaniem statutowym szkoły. Gminny Program dodatkowo wspierał prace szkół dając możliwość rozszerzenia oferty, pozwalając na zróżnicowanie form realizacji, dostosowanie tematyki do potrzeb rozwojowych oraz zdiagnozowanych i przewidywanych zagrożeń. Zadanie realizowano między innymi poprzez realizację:

- 1) programu profilaktyki zintegrowanej „Język błogosławieństw, czy język przekleństw, którego używasz?” w dniu 19 czerwca 2018 r. dla 158 uczniów (8 edycji) Zespołu Katolickich Szkół w Skawinie – realizacja programu była elementem Dni Wolności od Uzależnień organizowanych w szkole;
- 2) zajęć warsztatowych „Internet, cyberprzemoc, media, e-narkotyki” w dniach 14 i 15 marca 2018 r. dla 76 uczniów Szkoły Podstawowej w Wielkich Drogach;
- 3) szkolenia „Nowe media w profilaktyce uzależnień od środków psychoaktywnych i cyberprzemocy” w dniach 10, 11, 19, 20 kwietnia 2018 r. dla 230 uczniów Szkoły Podstawowej Nr 1 w Skawinie (12 oddziałów klasowych);
- 4) warsztatów profilaktycznych „Matrix – Internet, cyberprzemoc, media, e-narkotyki”:
 - a) w dniu 6 marca 2018 r. dla 57 uczniów Szkoły Podstawowej Nr 2 w Skawinie;
 - b) w dniu 18 czerwca 2018 r. dla 75 uczniów Szkoły Podstawowej Nr 2 w Skawinie;
 - c) w dniu 5 lutego 2018 r. dla 80 uczniów Zespołu Szkół Katolickich w Skawinie;
- 5) zajęć warsztatowych „Internet, cyberprzemoc, media, substancje psychoaktywne” w dniu 27 marca 2018 r. dla 80 uczniów Zespołu Placówek Oświatowych w Kopance;
- 6) warsztatów profilaktycznych nt. „Substancji psychoaktywnych” w dniu 9 kwietnia 2018 r. dla 30 uczniów Szkoły Podstawowej w Rzozowie;

- 7) zajęć warsztatowych „Internet, cyberprzemoc, media, e-narkotyki” w dniu 11 maja 2018 r. dla 54 uczniów Zespołu Placówek Oświatowych w Woli Radziszowskiej;
- 8) zajęć profilaktycznych ze Specjalistą Terapii Uzależnień dla młodzieży Liceum Ogólnokształcącego w Skawinie w dniach 6, 13, 20 listopada 2018 r. dla ok. 90 uczniów;
- 9) międzynarodowego programu edukacyjnego „Destination Imagination – od Wyobraźni do Innowacji” w okresie od 3 stycznia do 11 czerwca 2018 r. dla 28 dzieci;
- 10) programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” w dniach 12 i 13 marca 2018 r. w Szkole Podstawowej Nr 6 w Skawinie dla ok. 157 uczniów (12.03.) oraz 135 uczniów (13.03.);
- 11) zajęć profilaktycznych programem „Archezja” w dniu 19 października 2018 r. dla 6 uczniów Szkoły Podstawowej w Pozowicach i 52 uczniów Zespołu Placówek Oświatowych w Kopance;
- 12) warsztatów profilaktycznych „Prawo jazdy smartfonem” dla młodzieży Zespołu Szkół Katolickich w Skawinie dla 2 grup uczniów (ok. 60 osób).

Wymienione wyżej programy dostosowane były do potrzeb konkretnych placówek oświatowych i korelowały ze szkolnymi programami wychowawczo – profilaktycznymi realizowanymi w szkołach.

2. Pokrycie kosztów przewozu 95 uczniów Szkoły Podstawowej SP Nr 1 w Skawinie do Zawoi na wycieczkę o charakterze profilaktycznym w dniach 8 - 12 października 2018 r.
3. Przekazano do szkół informację na temat serwisu internetowego <http://narkomania.org.pl>.
4. Straż Miejska w Skawinie realizowała program edukacyjny „Bezpieczne dziecko” dla dzieci i młodzieży. Program obejmował kilka tematów: pieszy bezpieczny na drodze, rowerzysta to uczestnik ruchu drogowego, bezpieczna zabawa – w tym tematykę zagrożeń jakie niosą ze sobą alkohol, nikotyna, narkotyki. Spotkania realizowane były na terenie placówek oświatowych. W trakcie spotkań rozdawano uczestnikom opaski odbłaskowe przygotowane i sfinansowane przez Urząd Miasta i Gminy w Skawinie w ramach Gminnego Programu – łącznie rozdystrybuowano 2000 sztuk opasek.
5. Aby przybliżyć młodym ludziom, miejsca, które służą wsparciem i są otwarte na pomaganie w CWR zorganizowano cykl spotkań przybliżających uczniom działalność placówki, jako jednej w wielu instytucji pomocowych w Gminie Skawina. W spotkaniach w dniach 5, 6, 7 listopada 2018 r. uczestniczyli uczniowie: klasy VI (74 uczniów) Szkoły Podstawowej Nr 1 w Skawinie. Podczas wizyt uczniowie dowiedzieli się, czym zajmuje się placówka, jakich form pomocy udziela oraz u jakich specjalistów można zasięgnąć porady. Przedstawiono uczniom inne działania realizowane w Gminie Skawina z zakresu profilaktyki uzależnień. Dzieci i młodzież aktywnie uczestniczyły w spotkaniu, zadawały pytania dotyczące działalności placówki oraz z chęcią odpowiadały na pytania zawarte w prezentacji, która zachęcała ich do aktywnego uczestnictwa. Uczniowie wykazali się wiedzą na temat funkcjonowania innych placówek

pomocowych oraz zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. Opowiadali o znanych im działaniach profilaktycznych prowadzonych w Gminie.

6. W dniu 25 października 2018 r. 16 osobowa grupa uczniów klas VII reprezentujących Szkoły Podstawowe Nr 1 i Nr 2 w Skawinie oraz Szkoły Podstawowe w Radziszowie, Jaśkowicach, Wielkich Drogach, Krzęcinie, Kopance i Liceum Ogólnokształcące w Skawinie uczestniczyli w „warsztatach debatowania”, zorganizowanych przez Urząd Miasta Gminy w Skawinie, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Solny Gwarek” w Wieliczce w Centrum Wspierania Rodziny. Warsztaty prowadzone były przez członków Krakowskiego Stowarzyszenia Mówców.
7. Dystrybucja audiobooka „Bajkowe sposoby na dziecięce słabostki – Bajki pomagajki dla dzieci młodszych i starszych” i innych bajek wydanych nakładem Urzędu Miasta i Gminy Skawina oraz Biblioteki Pedagogicznej w Skawinie połączona z ciągłym prowadzeniem zajęć warsztatowych przez pracowników Biblioteki Pedagogicznej w Skawinie (w tym przekazanie do Przedszkola Samorządowego nr 6 w Skawinie.
8. Na stronie internetowej Biblioteki Pedagogicznej w Skawinie widniała podstrona Centrum Literatury Terapeutycznej, na której publikowane są w wersji PDF bajki terapeutyczne wydane przez Urząd Miasta i Gminy w Skawinie oraz Bibliotekę Pedagogiczną. Na stronie internetowej CWR widniał baner „Bajki pomagajki” celem szybkiego dostępu do strony Centrum Literatury Terapeutycznej;
9. Prowadzenie kampanii edukacyjnej dotyczącej programu wczesnej interwencji dla młodych osób używających narkotyków i/lub alkoholu FreD rekomendowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, w tym:
 - 1) dystrybuowano materiały informacyjne Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy;
 - 2) propagowano informacje na temat programu wśród pedagogów, asystentów rodzinnych, pracowników socjalnych, policjantów, psychologów, nauczycieli i wychowawców, przedstawicieli sądu;
 - 3) zamieszczono na stronie internetowej CWR baner promujący program;
 - 4) publikowano informacje o programie i naborze do programu na stronie internetowej CWR;
 - 5) wdrazano elementy programu wśród klientów korzystających z konsultacji terapeuty uzależnień – trenera programu w CWR.
10. Realizacja konkursów o tematyce uzależnień wśród dzieci i młodzieży, w tym:
 - 1) XVI Edycja Gminnych Warsztatów profilaktycznych „Szkoła Wolna Od Nałogów” organizowanych w dniu 6 marca 2018 r. w Szkole Podstawowej w Zelczynie pod hasłem „W mojej szkole każdy czuje się bezpiecznie”, skierowanych do uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Skawina (udział ok. 50 uczniów). Podczas zajęć opiekunowie mieli możliwość przedyskutowania tematów związanych z pracą zarówno wychowawczą jak i dydaktyczną;

- 2) udział przedstawicieli Gminy Skawina w konkursach profilaktycznych organizowanych w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Na liście nagrodzonych znalazły się nazwiska uczniów z terenu Gminy Skawina. W dniu 14 listopada 2018 r. w Centrum Wspierania Rodziny odbyło się uroczyste rozdanie nagród laureatom ogólnopolskich konkursów. Nagrody rozdano 10 laureatom.
 - 3) Konkurs multimedialny „Zdrowy Styl Życia” zorganizowany w Szkole Podstawowej nr 6 w Skawinie, a którego finał miał miejsce w dniu 26 maja 2018 r. podczas XV Jubileuszowej Imprezy Zachowaj Trzeźwy Umysł.
11. Współpraca oraz integracja działań różnych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy tj. placówek oświatowych, Policji, Straży Miejskiej, MGOPS w Skawinie, CWR oraz innych instytucji i organizacji, w tym między innymi;
- 1) udział Pełnomocnika Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii w Małopolskim Forum Pełnomocników ds. Uzależnień przy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej MISiTA w Krakowie;
 - 2) spotkania Pełnomocnika Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii z pedagogami, psychologami i koordynatorami szkolnych programów wychowawczo – profilaktycznych, dotyczące współpracy w zakresie wsparcia realizacji szkolnych programów profilaktyki w obszarach ujętych w programach, ale wpisujących się w Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.
12. Poszerzenie i udoskonalenie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie przedsięwzięć edukacyjnych i programów rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą (innymi: pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców, psychologów), sprzyjające kształtowaniu postaw zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży, w tym:
- 1) szkolenie dla rodziców „Profilaktyka uzależnień, narkotyki, dopalacze, Internet, gry komputerowe i inne” zrealizowane w dniu 11 kwietnia 2018 r. dla 35 rodziców uczniów Szkoły Podstawowej w Wielkich Drogach;
 - 2) spotkanie edukacyjne W dniu 7 listopada 2018 r. dla 158 rodziców uczniów Szkoły Podstawowej nr 6 w Skawinie „Moje dziecko w sieci – szansa czy zagrożenie? Jak nowe media wpływają na postawy młodych ludzi?;
 - 3) szkolenie „Nowe media w profilaktyce uzależnień od środków psychoaktywnych i cyberprzemocy”:
 - a) w dniu 20 kwietnia 2018 r. dla 56 rodziców uczniów Zespołu Placówek Oświatowych w Kopance;
 - b) w dniu 12 grudnia 2018 r. dla 70 rodziców uczniów Zespołu Placówek Oświatowych w Borku Szlacheckim;

- c) w dniu 20 marca 2018 r. dla 11 nauczycieli Zespołu Placówek Oświatowych w Kopance;
- d) w dniu 10 kwietnia 2018 r. dla 15 nauczycieli Szkoły Podstawowej w Wielkich Drogach;
- 4) realizacja programu profilaktyki zintegrowanej „Język błogosławieństw, czy język przekleństw, którego używasz?” zrealizowany w dniu 11 czerwca 2018 r. dla ok. 150 rodziców uczniów Zespołu Szkół Katolickich w Skawinie;
- 5) realizacja programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” w Szkole Podstawowej nr 6 w Skawinie – w dniu 13 marca 2018 r. udział 42 rodziców /opiekunów;
- 6) spotkanie z zakresu interwencji kryzysowej zorganizowane w dniu 26 marca 2018 r. z psychoterapeutą i pedagogiem Fundacji Falochron dla ok. 50 rodziców uczniów Szkoły Podstawowej w Zelczynie;
- 7) 2 edycje warsztatów - pierwszy moduł programu „*Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, z elementami programu Kids Skills*” prowadzone przez Fundację „Wyobraź sobie” zwiększające kompetencje opiekuńcze i wychowawcze skierowane do rodziców, którzy chcą skutecznie wychowywać dzieci, chcą nauczyć się rozwiązywać konflikty bez przemocy. Warsztaty przeprowadzono:
 - a) w cyklu 30 godzin (10 spotkań psychoedukacyjnych po 3 godziny) w terminie od 3 kwietnia do 12 czerwca 2018 r. w których wzięło udział łącznie 15 osób (w tym 1 mężczyzna);
 - b) w cyklu 30 godzin (10 spotkań psychoedukacyjnych po 3 godziny) w terminie od 1 października do 15 grudnia 2018 r. w których wzięło udział łącznie 12 osób (w tym 3 mężczyzn);
- 8) warsztaty drugi moduł programu „*Szkoła dla Rodziców i Wychowawców*” pn. „*Rodzeństwo bez rywalizacji*” prowadzone przez Fundację „Wyobraź sobie” na zlecenie Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie zwiększające kompetencje opiekuńcze i wychowawcze rodziców - skierowane do rodziców. Warsztaty przeprowadzono w cyklu 10 warsztatów psychoedukacyjnych w terminie od 18 stycznia do 5 kwietnia 2018 r., w których wzięło udział łącznie 14 osób (w tym 14 kobiet);
- 9) warsztaty trzeci moduł programu „*Szkoła dla Rodziców i Wychowawców*” pt. „*Jak dogadywać się z nastolatkiem*” prowadzone przez Fundację „Wyobraź sobie” na zlecenie Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie zwiększające kompetencje opiekuńcze i wychowawcze rodziców - skierowane do rodziców nastolatków, uwzględniający problemy wieku dorastania. Program poszerzył wiedzę rodziców w zakresie etapów rozwoju emocjonalno – społecznego nastolatka oraz potrzeb i problemów dorastania. Warsztaty przeprowadzono w cyklu 10 warsztatów psychoedukacyjnych w terminie od 12 kwietnia do 21 czerwca 2018 r., w których wzięło udział łącznie 12 osób (w tym 4 mężczyzn). Na 9 spotkaniu wraz z uczestnikami wzięło udział 10 nastolatków.
- 10) szkolenie nt. „dopalaczy” dla 11 nauczycieli w Szkole Podstawowej w Rzozowie;

- 11) szkolenie „Substancje zabronione, narkotyki, dopalacze. Rozpoznawanie substancji oraz osób będących pod ich wpływem” w dniu 17 października 2018 r. zorganizowane w Centrum Wpierania Rodziny w Skawinie dla pedagogów i psychologów pracujących w szkołach na terenie Gminy Skawina;
 - 12) szkolenie „Profilaktyka uzależnień – narkotyki, dopalacze, Internet, gry komputerowe i inne” w dniu 9 listopada 2018 r. zorganizowane w Centrum Wpierania Rodziny w Skawinie dla wychowawców pracujących w przedszkolach na terenie Gminy Skawina. W spotkaniu wzięło udział 9 nauczycieli;
 - 13) realizacja programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” w Szkole Podstawowej nr 6 w Skawinie w dniu 13 marca 2018 r. dla 65 nauczycieli;
 - 14) spotkanie z zakresu interwencji kryzysowej z psychoterapeutą i pedagogiem Fundacji Falochron zorganizowane w dniu 26 marca 2018 r. dla 23 nauczycieli Szkoły Podstawowej w Zelczynie;
 - 15) szkolenie w dniu 8 listopada 2018 r. dla nauczycieli i rodziców uczniów Zespołu Szkół Katolickich w Skawinie „Jak bezpiecznie i odpowiedzialnie korzystać z sieci? IGen, czyli pokolenie iPhonea. Udział ok.100 osób;
 - 16) w dniach 24, 25, 26, 27 listopada 2018 r. odbyło się szkolenie 10 nauczycieli pracujących w placówkach oświatowych na terenie Gminy Skawina – warsztatem Programem Andrzeja Kołodziejczyka „SPÓJRZ INACZEJ” dla nauczycieli klas I-III szkół podstawowych”;
 - 17) w dniach 8, 9, 10, 11 listopada 2018 r. odbyła się I część szkolenia dla 13 nauczycieli pracujących w placówkach oświatowych na terenie Gminy Skawina – warsztatem Programem Andrzeja Kołodziejczyka „SPÓJRZ INACZEJ” dla nauczycieli klas IV – VIII szkół podstawowych” (część II odbyła się w styczniu 2019 r.);
13. Przekazywano na bieżąco do placówek oświatowych informacje dotyczące szkoleń, konferencji, organizowanych przez instytucje zajmujące się problematyką uzależnień.
 14. Dystrybucja ulotki dla rodziców „Bądź bliżej dziecka, uchronisz je od uzależnień”, zawierającej wskazówki wychowawcze dla rodziców oraz adresy placówek pomocowych działających na terenie Gminy Skawina.
 15. Podnoszenie poziomu świadomości społecznej na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegających temu zjawisku poprzez:
 - 1) aktywny udział samorządu lokalnego w kampaniach edukacyjno - profilaktycznych (zakup materiałów potrzebnych do realizacji kampanii), w tym:
 - a) Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w której wzięło udział 15 placówek oświatowych z Gminy Skawina. Główny cel profilaktyczny był realizowany przez inicjowanie działań w trzech kierunkach stanowiących jednocześnie szczegółowe cele kampanii: promowanie zachowań prospołecznych i prozdrowotnych, przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu, narkotyków oraz stosowania przemocy, promocja sportu jako alternatywy wobec patologii. W dniu 23 października 2018 r. Gmina Skawina została wyróżniona certyfikatem i medalem za kilkunastoletni udział

w kampanii, za wyjątkową aktywność i podejmowanie godnych naśladowania działań w dziedzinie profilaktyki alkoholowej i narkotykowej. Podczas uroczystej Gali Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii została powołana do kapituły „Trzeźwego Umysłu” składającej się z najbardziej aktywnych pełnomocników i koordynatorów zajmujących się profilaktyką z całej Polski. Wybrane przedsięwzięcia w ramach kampanii:

- XV Impreza Środowiskowa „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w dniu 26 maja 2018 r. w Parku Miejskim w Skawinie. W programie imprezy znalazło się wiele atrakcji dla dzieci, młodzieży oraz całej rodziny: konkurencje sportowe – ze szczególnym uwzględnieniem biegów, występy artystyczne, konkursy profilaktyczne. Ciekawym elementem imprezy był „bieg sztafety honorowej”, w którym uczestniczyli przedstawiciele różnych środowisk i profesji m. innymi: samorządowcy, nauczyciele, pracownicy i sympatycy CWR, przedstawiciele zakładów pracy i innych. Dorośli mieszkańcy Gminy mogli zapoznać się z ofertą i działalnością CWR, w specjalnie przygotowanym na tą okazję stoisku promocyjnym;
- konkurs Multimedialny „Zdrowy Styl Życia” organizowany w Szkole Podstawowej Nr 6 w Skawinie, którego finał odbył się podczas Imprezy Środowiskowej „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w dniu 26 maja 2018 r.;
- w szkołach przygotowano kąciki profilaktyczne, gazetki ścienne dotyczące profilaktyki uzależnień oraz założeń i propozycji zadań do realizacji w danej placówce;
- udział placówek oświatowych w konkursach przygotowanych przez organizatorów ogólnopolskiej akcji. Dzieci swoje prace wysłały na ogólnopolskie konkursy. Na liście nagrodzonych znalazło się 10 nazwisk uczniów z terenu Gminy Skawina;
- inicjatywy podejmowane przez placówki oświatowe w ramach kampanii inspirowane kampanią i materiałami „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;
- dzieciom uczestniczącym w inicjatywach realizowanych w ramach kampanii przekazywano materiały informacyjne wydane przez organizatorów kampanii, a ich rodzicom ulotki oraz inne materiały przygotowane przez Urząd Miasta i Gminy. Program wspierał zakup nagród i materiałów niezbędnych do przeprowadzenia imprez oraz wybrane koszty związane z ich organizacją;
- udział placówek oświatowych w Ogólnopolskiej Diagnozie Społecznej Uczniów 2018” dla miast i gmin biorących udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018” – wyniki zostaną przekazane do gmin w I szym półroczu 2019 roku;
- w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Dziennikarzy i Producentów Radiowych realizujących kampanię, na stronie internetowej www.cwr-skawina.pl, www.trzezwyumysl.pl ukazywały się informacje o działaniach podejmowanych przez Gminę. Ponadto w celu informowania lokalnej społeczności o działaniach podejmowanych w ramach akcji, na bieżąco współpracowano z lokalnymi mediami.

To co udało się osiągnąć w kolejnej XVI edycji kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” można opisać następująco: upowszechniono po raz kolejny w sposób niewymuszony hasła profilaktyczne, zintegrowano środowisko i instytucje zaangażowane w przeciwdziałanie uzależnieniom, stworzono możliwość dobrej zabawy i sportowej rywalizacji;

- b) zgłoszenie Gminy Skawina do kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2019”;
 - 2) rozpowszechniano w szkołach informacje na temat serwisu internetowego „Dopalacze mogą Cię wypalić” www.dopalaczeinfo.pl przygotowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, zawierającego definicję dopalaczy oraz informacje, co może grozić w przypadku ich stosowania oraz praktyczne porady, co zrobić w przypadku ich spożycia;
 - 3) na stronie internetowej CWR rozpowszechniono kompendium wiedzy na temat narkotyków i narkomanii przygotowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Broszura „Blżej siebie – dalej od narkotyków Poradnik dla rodziców” jest szeroko kolportowanym na terenie kraju mini – kompendium wiedzy nt. dobrej komunikacji w rodzinie w kontekście profilaktyki uzależnień. Broszura dystrybuowana była wielokrotnie wśród rodziców – mieszkańców Gminy;
 - 4) na stronie internetowej CWR widniał baner „Przewodnik po literaturze profilaktycznej”, pod którym zamieszczono wykaz literatury dostępnej w Bibliotece Pedagogicznej w Skawinie. Broszura zawierająca spis literatury profilaktycznej dostępnej w Bibliotece została przekazana do wszystkich placówek oświatowych w Gminie;
 - 5) na stronie internetowej CWR publikowano informacje na temat Wspólnoty Anonimowych Narkomanów;
 - 6) prenumerata czasopism „Remedium”, „Świat problemów”.
16. Na bieżąco prowadzono medialny system informacji nt. problematyki uzależnień oraz działań podejmowanych na terenie Gminy Skawina w tym zakresie. Wzmacniano w ten sposób zewnętrzny wizerunek Gminy jako aktywnej w w/w obszarze. W tym zakresie współpracowano z Radiem WAWA, Dziennikiem Polskim, Telewizją Skawina i innymi. Informacje ukazywały się również w Biuletynie Informacyjnym Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, stronie internetowej UMiG i CWR oraz partnerów współpracujących z Pełnomocnikiem.
17. Rozpowszechniano na terenie Gminy materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące problematyki uzależnień, w tym narkotykowej oraz miejsc niesienia pomocy uzależnionym - zadanie opisano szczegółowo w paragrafie 1 ust. 2 niniejszego rozdziału.
18. Diagnozowanie zjawiska używania substancji psychoaktywnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy Skawina, w tym:
- 1) w roku 2017 nawiązano współpracę z Centrum Szkoleń Profilaktycznych Edukatorów z Krakowa, który we współpracy z Uniwersytetem SWPS Humanistyczno – Społecznym w Katowicach w pierwszym półroczu 2018 r. przeprowadził

w placówkach oświatowych na terenie Gminy Skawina, badanie dotyczące kontaktu młodzieży z dopalaczami narkotykami. Celem badania było:

- a) charakterystyka skali problemu kontaktu młodzieży z narkotykami, dopalaczami;
- b) ustalenie grup najbardziej narażonych na ten kontakt;
- c) ukazanie dostępności dopalaczy/narkotyków wśród młodzieży;
- d) określenie jakie środki psychoaktywne są postrzegane w grupie badanych osób.

wyniki przedstawiono w rozdziale 4 niniejszego raportu;

- 2) placówki oświatowe wzięły udział w Ogólnopolskiej Diagnozie Społecznej Uczniów zorganizowanej w ramach kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018 - wyniki zostaną opracowane w terminie do 31 maja 2019 r.

§ 4

Zadanie 4 - Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Sposób realizacji zadania:

1. W ramach konkursu ofert w zakresie zadania „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym w 2018 r.” udzielono dotacji na realizację następujących projektów:
 - 1) Fundacja „Wyobraź sobie” – projekt: „Z rodziną w świat wartości” – termin realizacji: 28 marca – 15 grudnia 2018 r. – udział ok. 250 osób;
 - 2) Stowarzyszenie Przyjaciół Grabia – projekt: „Klub Środowiskowy Relax” - termin realizacji: 1 marca – 15 grudnia 2018 r. – udział ok. 50 osób;
 - 3) Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Sołectwa Jaśkowice XXI Wiek – projekt: „Akademia Super Dzieciaka w Jaśkowicach 2018” – termin realizacji: 1 marca – 15 grudnia 2018 r. – udział ok. 40 osób;
 - 4) Fundacja „Wyobraź sobie” – projekt: „Pierwszy moduł Szkoły dla Rodziców i Wychowawców z elementami programu Kids Skills” – 1 edycja – termin realizacji: 3 kwietnia – 12 czerwca 2018 r. – udział 15 osób (w tym 1 mężczyzna);
 - 5) Fundacja „Wyobraź sobie” – projekt: „Pierwszy moduł Szkoły dla Rodziców i Wychowawców z elementami programu Kids Skills” – 2 edycja – termin realizacji: 1 października - 15 grudnia 2018 r. – udział 12 osób (w tym 3 mężczyzn);
 - 6) Fundacja „Wyobraź sobie” – projekt: „Trzeci moduł Szkoły dla Rodziców i Wychowawców pt. „Jak dogadać się z nastolatkiem”. Termin realizacji: 12 kwietnia – 21 czerwca 2018 r. – udział 12 osób (w tym 4 mężczyzn). Na 9 spotkaniu wraz z uczestnikami wzięło udział 10 nastolatków

2. Współpraca Straży Miejskiej w Skawinie, Komisariatu Policji w Skawinie z placówkami oświatowymi, w celu prowadzenia działań prewencyjnych – kontrolnych zmierzających do rozpoznawania i eliminowania ze szkół i ich okolic narkotyków a także dealerów narkotykowych. Ponadto służby mundurowe prowadziły działania prewencyjne zmierzające do rozpoznawania i eliminowania narkotyków, a także dealerów narkotykowych na terenie Gminy Skawina. Kontrolowano między innymi: klatki schodowe, piwnice, park miejski, miejsca grupowania się młodzieży w szczególności podczas koncertów i imprez plenerowych, w czasie których może pojawić się podaż narkotyków. Ponadto policjanci;

- 1) prowadzili prelekcje w placówkach oświatowych z dziećmi, młodzieżą i rodzicami uświadamiające konsekwencje prawne posiadania, rozprowadzania i używania narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne ich używania. Podczas spotkań rozprowadzali ulotki uświadamiające skutki uboczne zażywania narkotyków;
- 2) prowadzili kontrole pojazdów pod kątem ujawniania kierujących pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających (działania planowane jak również doraźne kontrole);
- 3) przekazywali informacje o skutkach prawnych i zdrowotnych stosowania narkotyków podczas spotkań środowiskowych z mieszkańcami Gminy Skawina.

Należy mieć świadomość, że bliskość dużej aglomeracji, takiej jak Kraków, ułatwia mieszkańcom naszego rejonu zaopatrywanie się w środki odurzające.

W 2018 r. na terenie Gminy Skawina, zanotowano łącznie 18 przypadków przestępstw z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Skalę problemów mających związek z narkotykami wykazanych przez Straż Miejską w Skawinie i Komisariat Policji w Skawinie przedstawiono w rozdziale 4 niniejszego raportu.

3. W ramach realizacji Gminnego Programu, wspomagano i współpracowano z licznymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, kościołami w celu propagowania zdrowego stylu życia oraz życia bez narkotyków i środków odurzających. Współpraca polegała na wspieraniu merytorycznym, finansowym i organizacyjnym instytucji, osób fizycznych, organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania narkomanii. Przejawem tej współpracy są inicjatywy i działania, realizujące zadania, których szczegółową charakterystykę przedstawiono w rozdziale 2 niniejszego raportu. Należy nadmienić, że realizacja Gminnego Programu obejmowała wiele działań niewymiernych, niefinansowych opartych głównie o współpracę pomiędzy instytucjami, polegająca na podejmowaniu wspólnych interwencji w indywidualnych sprawach oraz wspólnym ustalaniu planów pomocy osobie, rodzinie.

Partnerami Gminnego Programu byli: Rada Miejska w Skawinie, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Policja i Straż Miejska w Skawinie, zarządy osiedli i rady sołectek, placówki oświatowe, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skawinie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szpital Kliniczny im. dr. Józefa Babińskiego

SPZOZ w Krakowie, CWR, parafie, organizacje pożytku publicznego i wolontariusze oraz inne podmioty i osoby fizyczne działające na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ROZDZIAŁ 3

§ 1

1. Źródłem finansowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii był dochód z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki te w budżecie Gminy gromadzone były w dziale 851 Ochrona Zdrowia w rozdziale 85153 – zwalczanie narkomanii.
2. Część zadań Gminnego Programu realizowanych było spójnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ROZDZIAŁ 4

DIAGNOZA PROBLEMÓW NARKOTYKOWYCH NA TERENIE GMINY SKAWINA W 2018 ROKU

Przy diagnozowaniu problemów narkotykowych w Gminie Skawina posłużono się informacjami pochodzącymi:

1. Z materiałów zawartych w gminnych zasobach, w szczególności informacji z Biura - Centrum Wspierania Rodziny Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie.
2. Od innych instytucji działających w obszarze problematyki narkotykowej tj.:
 - 1) Komisariatu Policji i Straży Miejskiej w Skawinie;
 - 2) Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie;
 - 3) placówek leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od narkotyków;
 - 4) Narodowego Funduszu Zdrowia – Małopolski Oddział Wojewódzki w Krakowie;
 - 5) Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie.
3. Z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Skawina” opracowanej przez Studio Diagnozy i Profilaktyki z Krakowa oraz badań przeprowadzonych przez Centrum Szkoleń Profilaktycznych Edukator z Krakowa, który we współpracy z Uniwersytetem SWPS Humanistyczno – Społecznym w Katowicach w pierwszym półroczu 2018 roku przeprowadził w placówkach oświatowych na terenie Gminy Skawina, badanie dotyczące kontaktu młodzieży z dopalaczami i narkotykami.

§ 1

Skala problemów mających związek z narkotykami wykazanych przez Straż Miejską i Policję w Skawinie

Ograniczenie podaży narkotyków

Dane liczbowe dotyczące substancji odurzających, surowców, prekursorów zarekwirowanych przez Komisariat Policji w Skawinie na terenie Gminy Skawina w latach 2008 – 2018 przedstawia **tabela nr 4**.

Tab. 4. Rodzaj zarekwirowanych przez Komisariat Policji w Skawinie substancji psychoaktywnych w latach 2008-2018. ⁶

Rodzaj substancji psychoaktywnej	ROK										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Konopie indyjskie	brak danych	39,85 g	50,22 g	0	0	152 g	0	0	0	31 szt.	38 szt
Kokaina	8 g	18,5 g	18,5 g	0	0	0	0	0	0	0	
Marihuana	11,97 g	27,15 g	179,53 g	120,9 g	236,3 g	152,35 g	288 g	28,16 g	161,5 g	446,95 g	15,3 g
Amfetamina	brak danych	310,36 g	96,14 g	0	19,3 g	195,25 g	10 g	5,13 g	88,1 g	119,91 g	419 g
Ecstasy	brak danych	brak danych	97 szt.	brak danych	0	1,6 g	0	0	54,9 g	5,2 g	5 g
Metaamfetamina	0	0	0	0	0	0,185 g	0	0	0	0	0
Sadzonki(konopie indyjskie)	0	0	0	0	0	2 szt.	0	0	258 szt.	0	0
Skun (konopie indyjskie)	0	0	0	0	0	0,05 g	0	0	0	0	38 szt
Mefedron								6,4 g	0	2,3 g	2,4 g
Dopalacze										16,9 g	5,9g

Przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Komisariat Policji w Skawinie zanotował przestępstwa i czyny popełnione z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, na terenie Gminy Skawina. Zjawiska te na przestrzeni lat 2008 - 2018 obrazują **tabele nr 5,6** oraz **7**.

⁶ Dane: Komisariat Policji w Skawinie.

Tab.5. Liczba przestępstw popełnionych z Ustawy z dnia 29 lipca 2015 r. o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie Gminy Skawina w latach 2008 -2018.⁷

	ROK										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba przestępstw	13	14	9	20	18	9	17	28	68	46	18
<i>w tym udział nieletnich</i>	1	4	1	10	4	1	0	1	5	5	2

Tab. 6. Liczba czynów naruszających przepisy Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, na terenie Gminy Skawina w latach 2008 - 2018. ⁸

	ROK										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba czynów	13	14	9	20	18	9	17	28	74	46	18
<i>w tym udział nieletnich</i>	1	4	1	10	4	1	0	1	5	5	2

Tab. 7. Rodzaje popełnianych przestępstw z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, na terenie Gminy Skawina w latach 2008 – 2018. ⁹

Rodzaj popełnianych przestępstw	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Udzielanie środków odurzających, nakłanianie do użycia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Udzielenie, ułatwienie użycia, nakłanianie	0	0	0	3	1	0	0	0	3	1	0
Posiadanie środków odurzających	12	14	9	17	14	9	17	28	68	46	14
Produkcja – krzewy marihuany					3	0	0	0	0	0	0
Przestępstwa /czyny dotyczące wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych: dopalaczy”					0	0	0	0	0	1	0
Inne przestępstwa (uprawa)									2	2	2

Jak przedstawiają **tabele nr 5, 6 oraz 7**, liczba przestępstw i czynów popełnionych z cytowanej wyżej ustawy w 2018 r., zmalała w stosunku do roku poprzedniego, a najczęściej popełnianym przestępstwem jest nadal posiadanie środków odurzających.

⁷ Dane: Komisariat Policji w Skawinie.

⁸ Dane: Komisariat Policji w Skawinie.

⁹ Dane: Komisariat Policji w Skawinie.

Ponadto z informacji uzyskanych z Komisariatu Policji w Skawinie wynika, że liczba ujawnionych osób podejrzanych, które dokonały przestępstw pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających w 2018 r. wyniosła 1 osobę (dorosłą), w roku 2017 – były 3 takie przypadki.

W roku 2018 Komisariat Policji w Skawinie zanotował 1 przypadek zatrzymania kierowców będących pod wpływem narkotyków, w roku 2017 – 3, a w 2016 r. zanotowano również 3 takie przypadki.

Jak wynika z danych Sądu Rejonowego w Wieliczce ul. Janińska 25:

- ogólna liczba osób skazanych prawomocnie na karę pozbawienia wolności w roku 2018 za przestępstwa „narkotykowe” z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - wyniosła 362 osoby;
- liczba osób (mieszkańców Gminy Skawina) skazanych prawomocnie na karę pozbawienia wolności za przestępstwa „narkotykowe” z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wyniosła 3 osoby (w roku 2017 – 3 osoby, w roku 2016 – 0);
- liczba osób (mieszkańców Gminy Skawina) skazanych prawomocnie na karę pozbawienia wolności za przestępstwa „narkotykowe” z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, wobec których zastosowano warunkowe zawieszenie kary pozbawienia wolności wyniosła 3 (w roku 2017 – 5 osób, w 2016 r. – 6).

§ 2

Świadczenia pomocy społecznej z powodu narkomanii

Jak przedstawiono w tabeli nr 8, w roku 2018 w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skawinie, ze świadczeń pomocy społecznej z powodu narkomanii korzystała 1 rodzina. Z pomocy tej skorzystała 1 osoba.

Tab. 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej z uwzględnieniem pomocy dla rodzin z problemem narkotykowym w latach 2008-2018¹⁰.

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ogółem	746	761	829	782	963	972	1009	890	834	743	590
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemu narkotykowego	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

¹⁰ Dane: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie.

§ 3

Leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od narkotyków

Mieszkańcy Gminy Skawina mający problem uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych korzystają z usług medycznych oferowanych przez specjalistyczne placówki prowadzące leczenie i rehabilitację dla osób uzależnionych od narkotyków oraz oddziałów detoksykacyjnych. I tak, w 2018 r. w:

- Krakowskim Stowarzyszeniu Terapeutów Uzależnień ul. Wielicka 73 w Krakowie, leczył się 1 mieszkaniec z Gminy Skawina, uzależniony od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych (w roku 2017 – 6 osób);
- Poradni Leczenia Uzależnień przy Szpitalu Specjalistycznym im. L. Rydygiera w Krakowie nie udzielono porady mieszkańcom z terenu Gminy Skawina;
- Ośrodka Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Stowarzyszenia „MONAR” w Krakowie ul. Suchy Jar 4 – Oddział terapeutyczny – podobnie jak w roku 2017 nie przebywali mieszkańcy Gminy Skawina;
- Ośrodka Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie ul. Nadbrzezie 25 - nie leczył się żaden mieszkaniec Gminy Skawina;

Pomimo składanych wniosków o udostępnienie powyższych danych, wiele placówek nie przekazało informacji na ten temat, dlatego dane te nie odzwierciedlają stanu faktycznego. Należy zaznaczyć, że placówki te nie mają obowiązku przedkładania Gminie powyższych danych i niechętnie przekazują informacje na ten temat.

Według danych Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Krakowie liczbę osób – mieszkańców Gminy Skawina hospitalizowanych na oddziałach szpitalnych i oddziałach psychiatrycznych z terenu województwa małopolskiego z powodu zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w roku 2018 przedstawia poniższa tabela:

Tab. 9. Liczba mieszkańców Gminy Skawina hospitalizowanych na oddziałach szpitalnych i oddziałach psychiatrycznych z terenu województwa małopolskiego w 2018 r. powodu zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania. ¹¹

Kod ICD10	Rozpoznanie zgodnie z ICD10	Liczba osób		
		Oddziały szpitalne		Oddziały psychiatryczne
		Oddział toksykologiczny	Szpitalny Oddział Ratunkowy	
F10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowanego użyciem alkoholu	4	8	72

¹¹ Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia Małopolski Oddział Wojewódzki w Krakowie.

F19	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych (F10 – F18) i innych substancji psychoaktywnych	0	0	7
F13.1	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspokajających (zespół uzależnienia)	0	1	0
F15.4	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających, w tym kofeiny (Zespół abstynencyjny z majaczeniem)	0	1	1
Suma		4	10	79

Podanej liczby pacjentów nie można traktować łącznie jako indywidualna liczba pacjentów ze względu na możliwość sytuacji kiedy temu samemu pacjentowi udzielane są np. różne wymienione w powyższej tabeli świadczenia.

Dane dotyczące liczby osób zgłaszających problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”) w CWR przedstawiono w tabeli nr 2 i 3 w rozdziale 2 paragraf 1 ust. 1.

§ 4

Dane o zagrożeniach i zakażeniach HIV, zachorowaniach na AIDS i zgonach z powodu AIDS

Na podstawie powiatowego rejestru zakażeń i chorób zakaźnych do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie w 2018 r. na terenie powiatu krakowskiego stwierdzono 6 przypadków zakażeń wirusem HIV. Na terenie powiatu krakowskiego nie stwierdzono zachorowań na AIDS, ani też nie stwierdzono zgonu z powodu zachorowania na AIDS.

Z informacji uzyskanych ze Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie Oddział Kliniczny Chorób Zakaźnych wynika, że w placówce w związku z zakażeniem wirusem HIV w 2018 r. leczonych było i pozostaje w dalszej opiece jeden pacjent z terenu Gminy Skawina.

§ 5

Analiza zjawiska nowych substancji psychoaktywnych w opinii uczniów przeprowadzona w 2018 roku

1. W roku 2017 nawiązano współpracę z Centrum Szkoleń Profilaktycznych Edukator z Krakowa, który we współpracy z Uniwersytetem SWPS Humanistyczno – Społecznym w Katowicach w pierwszym półroczu 2018 r. przeprowadził w placówkach oświatowych

na terenie Gminy Skawina, badanie dotyczące kontaktu młodzieży z dopalaczami i narkotykami. Celem badania było:

- 1) charakterystyka skali problemu kontaktu młodzieży z narkotykami, dopalaczami;
- 2) ustalenie grup najbardziej narażonych na ten kontakt;
- 3) ukazanie dostępności dopalaczy/narkotyków wśród młodzieży;
- 4) określenie jakie środki psychoaktywne są postrzegane w grupie badanych osób.

Narzędzie, które wykorzystano, zostało skonstruowane na użytek opisywanych badań z pytań zawartych w kwestionariuszu, spośród których opracowano 10 obszarów badawczych, omówionych poniżej. Wśród pytań znajdowały się pytania otwarte i zamknięte oraz wykorzystano technikę projekcyjną - uzupełnienia. W badaniach wzięło udział 602 uczniów w wieku 13-15 lat z placówek oświatowych: Szkół Podstawowych Nr 1, Nr 2, Nr 4 w Skawinie, Szkół Podstawowych w Jaśkowicach, Radziszowie, Rzozowie, Wielkich Drogach, Zelczynie, Zespołu Placówek Oświatowych w Borku Szlacheckim, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krzęcinie, Zespołu Placówek Oświatowych w Kopance, Zespołu Placówek Oświatowych w Woli Radziszowskiej, oraz Zespołu Katolickich Szkół w Skawinie.

2. Celem badań była próba udzielenia odpowiedzi na następujące pytania: Czym według uczniów są dopalacze? Jak dopalacze są postrzegane w grupie badanych osób? Skąd młodzież czerpie wiedzę na temat dopalaczy/narkotyków? Jak oceniana jest przez uczniów dostępność dopalaczy/narkotyków na terenie ich miejscowości? Jakie czynniki wpływają na to, że młodzież sięga po dopalacze, narkotyki?

3. Wyniki badania:

1) Postrzeganie dopalaczy w badanej grupie.

Uczniowie w odpowiedzi na pytanie mogli użyć trzech skojarzeń, które pojawiają się im jako pierwsze na hasło „dopalacze”. Z uzyskanych odpowiedzi wyodrębniono główne kategorie do nich dołączone zostały kolejne skojarzenia pojawiające się wśród uzyskanych odpowiedzi uczniów. Najczęściej z hasłem „dopalacze”, kojarzonym słowem były „**narkotyki**”, wskazanie **372 uczniów**. Badani mieli również w tym obszarze skojarzenia takie, jak: „substancje psychoaktywne”, „substancje chemiczne”, „środki odurzające”, „kryształki”, „marihuana”, „amfetamina”, „chemia”, „zioło”, „leki”, „cherry cocolino”, „kosior”, „magiczne liście”, „proszek”, „papierosy”, „nos”, „diler”, „pieniądze”, „strata pieniędzy”, „szpital”, „trucizna”, „oszołomienie”, „seks”, „ćpun”, „tabletki”, „kolorowe opakowania”, „strata pieniędzy”.

Drugim najczęściej wymienianym skojarzeniem było słowo „**uzależnienie**”, **212 osób** użyło tego określenia, a obok niego pojawiły się również takie słowa jak: „długi odwyk”, „nałóg”, „niszczenie sobie życia”, „niszczenie sobie zdrowia”, „niszczenie siebie”, „oszukiwanie samego siebie”, „używka”, „choroba”, „słabość”, „przedawkowanie”, „bezmyślność”, „niebezpieczeństwo”, „faza”, „odlot”, „zatrucie”, „zagrożenie”, „pobudzenie”.

Trzecim najczęściej wymienianym skojarzeniem było wśród 147 uczniów „zło”, tutaj pojawiły się hasła jak np. „głupia młodzież”, „patologia”, „zagrożenie”, „przestępstwo”, „grzech”, „problemy”, „głupota”, „przemoc”, „niepokój”. Osiemdziesięciu dziewięciu (89) uczniów kojarzy dopalacze ze „śmiercią”. Niepokojącym jest fakt, że wśród wypowiedzi znalazły się również takie skojarzenia jak: „dobra zabawa”, „energia”, „chillout”, „wspomagacz”, „ impreza”. Zostały one wskazane przez 52 uczniów.

Co ciekawe sześciu badanych na hasło dopalacze ma skojarzenie „DanielMagical” polski patostreamer upijający się na swoich filmikach i pokazujący różne niewłaściwe formy zachowania.

Tab. 10. Postrzeganie dopalaczy w badanej grupie uczniów

Postrzeganie dopalaczy w badanej grupie uczniów, jako:	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej populacji badanych
Narkotyki	372	61,80%
Uzależnienie	212	35,22 %
Zło	147	24,42 %
Śmierć	89	14,78
„Zabawa”	52	8,63

Uwaga! Na powyższe pytanie dany uczeń mógł użyć 3 skojarzeń.

2) Co według respondentów motywuje ludzi do sięgania po dopalacze. Jakie czynniki wpływają na to, że młodzież sięga po dopalacze i narkotyki?

Badana młodzież wymieniała trzy najczęściej pojawiające się przyczyny sięgania po dopalacze i narkotyki są nimi na pierwszym miejscu według 348 uczniów „**chęć zapomnienia o problemach szkolnych, domowych i oderwanie się od rzeczywistości**”, obok tego hasła dodatkowo można wyodrębnić kolejne kategorie np. „żeby zapomnieć”, „żeby poczuć się dobrze”, „dla poprawy samopoczucia”, „odskocznia”, „dla odstresowania się”, „żeby się wyluzować”, „bo życie nie ma sensu”, „z depresji”.

Drugą najczęściej wymienianą przyczyną według wskazania 239 badanych jest „**chęć zaimponowania, zdobycie fejmu**”. Młodzież w tym obszarze wymieniała takie skojarzenia jak: „żeby zaszpanować”, „popisać się przed kolegami”, „zaistnieć w grupie”, „mieć fejm”, „żeby być fajnym”, „być popularnym”, „dla zwrócenia na siebie uwagi”.

Trzecią przyczyną wskazaną przez młodzież jest „**ciekawość**”, opinia 82 uczniów, „chcą zobaczyć, jak to będzie”, „coś nowego”.

Wśród opinii uczniów można jeszcze nadmienić „dobrą zabawę”, „dla fazy” i „energii” łączne wskazanie 37 uczniów oraz „namowa kolegów”, tak uważa 32 badanych.

Tab. 11. Co według respondentów motywuje ludzi do sięgania po dopalacze. Jakie czynniki wpływają na to, że młodzież sięga po dopalacze i narkotyki?

Co według respondentów motywuje ludzi do sięgania po dopalacze. Jakie czynniki wpływają na to, że młodzież sięga po dopalacze i narkotyki?	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
„Chęć zapomnienia o problemach szkolnych, domowych i oderwanie się od rzeczywistości”	348	57,81 %
„Chęć zaimponowania, zdobycie fejmu”	239	39,70 %
„Ciekawość	82	13,62 %
Inne: „dobrą zabawę”, „dla fazy” i „energii”	37	6,15 %
Inne: „namowa kolegów”	32	5,31 %

Uwaga! Na powyższe pytanie dany uczeń mógł użyć 3 skojarzeń.

3) Środki zdaniem badanych popularne w grupie adolescentów.

Zdaniem badanej młodzieży najpopularniejszym środkiem wśród odbiorców jest marihuana, wskazało na nią **258** badanych, następnie amfetamina, którą wymieniło **120** badanych, kokainę wskazało **80** uczniów, **48** uczniów wymieniło mefedron, **42** LSD, mocarza wskazało **20** uczniów, a tabletkę gwałtu wymieniło **36** badanych. Młodzież wskazywała również takie środki jak: heroina, ecstasy, proszki, opium, sterydy. Niepokojącym jest tutaj fakt wymienienia przez uczniów nazw własnych dopalaczy znajdujących się na stronach internetowych jak: kosior, cherry cocollino, mefedron, mocarz. Ponieważ, jak wiadomo w sieci informacje o substancjach są często przedstawiane w sposób dający mylną wiedzę o środkach, a niejednokrotnie propagujący nowe substancje psychoaktywne.

Tab.12. Środki zdaniem badanych popularne w grupie adolescentów.

Środki zdaniem badanych popularne w grupie adolescentów:	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Marihuana	258	42,86 %
Amfetamina	120	19,93%
Kokaina	80	13,29 %
Mefedron	48	7,97 %
LSD	42	6,98 %
Tabletka gwałtu	36	5,98 %
Mocarz	20	3,32 %

Uwaga! Na powyższe pytanie dany uczeń mógł użyć 3 skojarzeń.

4) Czy zażycie okazjonalne dopalaczy może doprowadzić do uzależnienia?

Na to pytanie **383** uczniów odpowiedziało twierdząco, a **156** wybrało odpowiedź przeczącą. Przy czym, aż **63** badanych nie wie, czy okazjonalne przyjęcie może uzależnić. Jest to niepokojące ze względu na możliwość manipulacji młodym człowiekiem przez osoby, które sprzedają te środki. Należy pamiętać, że jednorazowe przyjęcie substancji tzw. Dopalcza może wpłynąć na zgon użytkownika lub nie odwracalne zmiany psychofizyczne. Brak wiedzy w tym obszarze budzi obawę o świadomość uczniów w tym zakresie, zwłaszcza w grupie wybierającej odpowiedź NIE i NIE WIEM.

Tab. 13 Czy zażycie okazjonalne dopalaczy może doprowadzić do uzależnienia?

Czy zażycie okazjonalne dopalaczy może doprowadzić do uzależnienia?	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Tak	383	63,62 %
Nie	156	25,91 %
Nie wiem	63	10,47 %

5) Sposoby zdobywania wiedzy przez młodzieży w obszarze dopalaczy.

Lucyna Kapka-Skrzypczyk (2011) w swojej pracy badawczej zwraca uwagę, że sieci społecznościowe oraz Internet odgrywają szczególną rolę w reklamie i sprzedaży dopalaczy, jednak według niej jest to trudne do zweryfikowania. Uważa ona, również, że możliwość kupna dopalaczy w Internecie zwiększa ryzyko uzależnienia się od nich młodych osób. Badania ankietowe przeprowadzone na populacji 15-24 latków w krajach UE wykazały, że Internet jest najpopularniejszym źródłem informacji o narkotykach. Kapka-Skrzypczyk na przełomie 2010/11 roku badania te przeniosła na grunt polski i potwierdziły one, że głównym źródłem informacji o substancjach w badanej grupie jest Internet (Kapka-Skrzypczyk, 2011). W oparciu o wypowiedzi badanych respondentów można stwierdzić, że podobnie jak w wyżej wymienionych badaniach w pierwszej trójce sposobów zdobywania wiedzy o substancjach psychoaktywnych na pierwszym miejscu jest **Internet i telewizja**, tą odpowiedź zaznaczyło **395 uczniów**. Na drugim znalazła się **szkoła**, na którą wskazało **237 uczniów**, na trzecim miejscu **koledzy** wskazanie **200 badanych**. Wiedzę od **rodziców** zdobywa **132 uczniów**, a **15** badanych wskazało rodzeństwo.

Niepokojącym jest fakt, że jedynie **132 uczniów** wskazuje rodziców jako osoby wyposażające ich w wiedzę o substancjach psychoaktywnych i zagrożeniach związanych z ich stosowaniem, a na pierwszym miejscu wymieniony został Internet z telewizją. Jak wiadomo jakoś informacji w sieci i wiedza nastolatków o substancjach jest bardzo różna. W przypadku sieci często są to treści propagujące nowe substancje psychoaktywne, pokazujące „pozytywne” skutki ich zażycia i alternatywę radzenia sobie z codziennymi trudnościami. Co wiąże się z odpowiedziami uzyskanymi w badanej grupie. **Ważnym jest dostarczanie młodzieży rzetelnej wiedzy o nowych substancjach psychoaktywnych, obalanie mitów, które wokół środków zostały wytworzone dla wzbudzenia ciekawości o ich magicznym działaniu na użytkownika.** Należy również zwrócić uwagę, że rodzice jako osoby wyposażające w wiedzę o substancjach zostali wymienieni przez tylko 132 uczniów. A zaangażowanie rodziców w tym aspekcie jest niezmiernie ważne w budowaniu postaw młodego człowieka w odniesieniu do substancji psychoaktywnych. Być może wyposażenie rodziców w wiedzę o środkach mogłoby przyczynić się do ich rozmów z dziećmi w tym zakresie. A co idąc dalej mogłoby zniwelować błędne postrzeganie substancji jako sposobu na radzenie sobie z kłopotami i problemami życia szkolnego jak i codziennego. Kwestią podstawową jest dostarczenie rodzicom informacji w jaki sposób poprowadzić taką rozmowę, na jakie elementy zwracać uwagę, oraz to jak istotna jest współpraca ze szkołą, - w każdej sytuacji, gdy obserwowane są zmiany zachowania dziecka, odbiegające od normy rozwojowej. **Tylko współpraca środowiska domowego ze szkolnym może dać wymierny skutek w budowaniu postaw odnoszących się do postrzegania substancji psychoaktywnych.**

Tab. 14. Sposoby zdobywania wiedzy przez młodzieży w obszarze dopalaczy.

Sposoby zdobywania wiedzy przez młodzieży w obszarze dopalaczy.	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Internet i telewizja	395	65,61 %
Szkoła	237	39,37 %
Koledzy	200	33,22 %
Rodzice	132	21,93 %
Rodzeństwo	15	2,49 %

Uwaga! Na powyższe pytanie dany uczeń mógł użyć 3 skojarzeń.

6) Kanały dystrybucji

Zgodnie z deklaracjami uczniów uczestniczących w badaniu, aby zdobyć dostęp do środków, trzeba mieć **znajomości u lokalnych dilerów** - wskazanie **201** badanych. Badani uczniowie uważają, w **60** przypadkach, że łatwo jest kupić substancje psychoaktywne, ponieważ są one powszechne, a **73** uczniów uważa, że trudno jest je kupić. Co ważne **240** badanych nie wie jak wygląda dostępność środków w ich miejscu zamieszkania. **28** uczniów nie udzieliło odpowiedzi.

Tab. 30. Kanały dystrybucji

Kanały dystrybucji	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Nie wie jak wygląda dostępność środków w miejscu zamieszkania	240	39,87 %
Znajomości u lokalnych dilerów	201	33,39 %
Łatwo można kupić substancje psychoaktywne	60	9,97 %
Trudno jest kupić substancje psychoaktywne	73	12,13 %
Brak odpowiedzi	28	4,65 %

7) Czy w szkole są osoby, które przyjmowały lub przyjmują dopalacze/narkotyki?

Badana młodzież uważa w **219** przypadkach, że w ich szkole są osoby mające za sobą **eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi**. Jest to ważna informacja, która ukazuje wiedzę uczniów w zakresie zachowań swoich rówieśników. Niepokojącym staje się fakt na ile ta informacja jest przekazywana dalej do osób dorosłych, zarówno rodziców jak i nauczycieli i czy podejmowane są odpowiednie formy interwencji mające świadczyć pomoc osobą eksperymentującym. **257** uczniów jest zdania, że w ich szkole nie ma takich osób, a **80** badanych nie wie. **46** uczniów nie udzieliło odpowiedzi.

Tab.15. Sposoby zdobywania wiedzy przez młodzieży w obszarze dopalaczy.

Czy w szkole są osoby które przyjmowały lub przyjmują dopalacze/narkotyki?	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
W szkole nie ma takich osób	257	42,70 %
Są w szkole osoby mające za sobą eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi	219	36,38 %

Nie wiem, czy są szkole osoby mające za sobą eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi	80	13,29 %
Brak odpowiedzi	46	7,64 %

8) Ocena przez badanych decyzji związanej z przyjmowaniem dopalaczy i konsekwencji z niej wynikających.

Zdaniem badanej młodzieży przyjmowanie dopalaczy jest przede wszystkim „złem”, tak odpowiedziało 153 uczniów, następnie 143 uczniów uważa, że jest to „głupota”. Zdaniem 129 uczniów jest to „narażenie życia i zdrowia”. Uczniowie uważają, że jest to „brak odpowiedzialności”, „niebezpieczeństwo”, „dramat”, „grzech”, „trucie się”, „niszczenie siebie”, „choroba”, „niebezpieczna zabawa”, „nieodpowiedzialność”, „niebezpieczeństwo”. Wśród pojawiających się opinii o przyjmowaniu dopalaczy można wyodrębnić takie jak „sposób popisania się”, „sposób ucieczki”, „sprawa prywatna tej osoby”, „sprawa prywatna, która nikogo nie dotyczy oprócz rodziny i jego samego”, „przyjmowanie używek, jak każdego innych”, „chęć popisania się przed starszymi”, „głupota która może zniszczyć życie i zdrowie, a w niektórych przypadkach doprowadzić do śmierci”, „chęć odcięcia się od świata rzeczywistego, problemów”, „chęć zaistnienia w swoim środowisku, jeśli inni wywierają na tobie presję”, „zmiana życia na złe”. W kategorii szkód, respondenci wymieniali głównie skutki fizyczne jak „zatrucie sobie organizmu”, „doprowadzanie do nałogu” „niszczenie zdrowia”, „niszczenie siebie”, „zagrożenie zdrowia”, „śmierć”, „sposób na samobójstwo”. Badani w większości stwierdzili, że decyzja związana z przyjęciem dopalacza może wpłynąć destrukcyjnie na dalsze funkcjonowanie osoby go zażywającej. Pojedyncze osoby udzieliły odpowiedzi, że to „szpan” i „fejm”.

Tab. 16. Ocena przez badanych decyzji związanej z przyjmowaniem dopalaczy i konsekwencji z niej wynikających.

Ocena przez badanych decyzji związanej z przyjmowaniem dopalaczy i konsekwencji z niej wynikających.	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Dopalacze są „złem”	153	25,42 %
Dopalacze to „głupota”	143	23,75 %
Dopalacze to „narażenie życia i zdrowia”	129	21,43 %
Uzależnienie	101	16,78 %
„Niszczenie siebie”	41	6,81 %
„Śmierć”	33	5,48

Uwaga! Powyższe pytanie było pytaniem otwartym, badani dawali dowolną ilość skojarzeń spośród których wybrane zostały te, które najczęściej się powtarzały.

9) Symptomy mogące zwrócić uwagę, na to, że ktoś przyjmuje substancje psychoaktywne.

Kontakt z substancjami psychoaktywnymi objawia się w różnych obszarach funkcjonowania jego odbiorcy. Przyjęcie substancji ma wpływ przede wszystkim na zmiany zachowania danej osoby. Jednak zmiany te zależą w dużej mierze od substancji jaka została przyjęta, od jej ilości, sposobu przyjęcia. Wszystkie te elementy będą ściśle korelowały z natężeniem pojawiających się zmian. Najłatwiej zauważyć niepokojące sygnały u tych osób, które dobrze znamy, z którymi na co dzień przebywamy, ponieważ wówczas wiemy jak na ogół się zachowuje ta konkretna osoba.

Badana młodzież wyodrębniła następujące możliwe do zaobserwowania zmiany w obszarze szeroko rozumianego **zachowania**. Uczniowie wskazali liczne zachowania dające się zaobserwować u osoby pod wpływem środka. Najczęściej, bo w **177** przypadkach badani wiążą je z **nadpobudliwością** w **133** z **agresywnością**, **nerwowością** **81** uczniów, z **dziwnym zachowaniem** **104** badanych. Badani opisując zachowania jakie można zaobserwować używali również następujących stwierdzeń: „traci równowagę”, „śmieje się z byle powodu”, „jest pobudzona i szczęśliwa, a po chwili staje się smutna i zdołowana”, „dekoncentracja”, „duża ilość energii”, „zmienia towarzystwo”, „chaotyczne zachowanie”, „nie panuje nad emocjami”, „opuszcza się w nauce”, „jest ospała”, „poddenerwowana”, „wydaje się jej, że może wszystko”, „popada w depresję”, „jest bardziej zdenerwowana niż na co dzień”, „jest zmęczona”.

Drugą kategorią, która została wyodrębniona przez młodzież, są zmiany w wyglądzie. Wśród nich znajdują się aspekty związane ze zmianami ocznymi, wymieniło je **113** uczniów. W ich zakres wchodziły zmiany typu: worki pod oczami, czerwone oczy, powiększone, cienie pod oczami, opuchnięte powieki, rozszerzone źrenice. Następnie młodzież wymieniała zmiany typu: „spadek wagi”, „przybranie na masie”, „halucynacje”, „utrata świadomości”, „pocenie się”, „wybuchy gorąca”, „trudności w mówieniu”, „drgawki”, „zmęczenie”, „są brzydki”, „zmiany na twarzy”, „wymioty”, „dziwne ruchy”.

Tab. 17. Symptomy mogące zwrócić uwagę, na to, że ktoś przyjmuje substancje psychoaktywne.

Symptomy mogące zwrócić uwagę, na to, że ktoś przyjmuje substancje psychoaktywne.	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Nadpobudliwość	177	29,40 %
Agresywność	133	22,10 %
„Dziwne zachowanie”	104	17,28 %
Zmiany w wyglądzie	113	18,77 %
Nerwowość	81	13,46 %
Zmęczenie	27	4,49 %
„Nie ma z nim kontaktu”	22	3,65 %

Uwaga! Powyższe pytanie było pytaniem otwartym, badani dawali dowolną ilość skojarzeń spośród których wybrane zostały te, które najczęściej się powtarzały.

10) Ocena przez badanych wiedzy uczniów, rodziców i nauczycieli w obszarze dopalaczy i narkotyków.

Badana grupa wypowiedziała się w zakresie wiedzy jaką ich zdaniem posiadają nauczyciele, rodzice i uczniowie w obszarze dopalaczy i narkotyków. Uczniowie najlepiej na skali 5 stopniowej ocenili zasób wiedzy nauczycieli, **88 uczniów** oceniło ją na 5, **234 uczniów** na 4, **187 uczniów** na 3, **49 uczniów** na 2 oraz **18 uczniów** na 1. 26 uczniów nie udzieliło odpowiedzi. Wiedzę rodziców badani uczniowie ocenili w **90** przypadkach na 5, w **138** na 4, w **211** na 3, w **113** na 2 oraz w **20** na 1. 30 uczniów nie udzieliło odpowiedzi. Swoją wiedzę badani ocenili w **107** przypadkach na 5, w **136** na 4, w **210** na 3, w **100** na 2 oraz w **21** na 1. **28** osoby nie udzieliły odpowiedzi.

Tab. 18. Ocena przez badanych wiedzy nauczycieli w obszarze dopalaczy i narkotyków.

Ocena przez badanych wiedzy nauczycieli w obszarze dopalaczy i narkotyków.	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Ocena na „5”	88	14,62 %
Ocena na „4”	234	38,87 %
Ocena na „3”	187	31,06 %
Ocena na „2”	49	8,14 %
Ocena na „1”	18	2,99 %
Brak odpowiedzi	26	4,32 %

Tab. 19. Ocena przez badanych wiedzy rodziców w obszarze dopalaczy i narkotyków.

Ocena przez badanych wiedzy rodziców w obszarze dopalaczy i narkotyków.	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Ocena na „5”	90	14,96 %
Ocena na „4”	138	22,92 %
Ocena na „3”	211	35,05 %
Ocena na „2”	113	18,77 %
Ocena na „1”	20	3,32 %
Brak odpowiedzi	30	4,98 %

Tab. 20. Ocena przez badanych wiedzy uczniów w obszarze dopalaczy i narkotyków.

Ocena przez badanych wiedzy uczniów w obszarze dopalaczy i narkotyków.	Liczba odpowiedzi	Udział % w ogólnej liczbie populacji
Ocena na „5”	107	17,77 %
Ocena na „4”	136	22,59 %
Ocena na „3”	210	34,88 %
Ocena na „2”	100	16,61 %
Ocena na „1”	21	3,49 %
Brak odpowiedzi	28	4,65 %

4. Wnioski praktyczne

Na podstawie zgromadzonych danych **można stwierdzić, że dopalacze postrzegane są w badanej grupie jako narkotyki.** Źródłem obaw z nimi związanych jest strach w związku z możliwymi konsekwencjami ich przyjęcia. Badana młodzież zaznacza fakt uzależnienia się od tych środków oraz możliwość utraty życia w wyniku ich brania. Młodzież określała dopalacze również jako zło. **Respondenci zwracali uwagę, na skutki wynikające z przyjmowania dopalaczy.** Niepokój mogą budzić skojarzenia odnoszące się do kwestii postrzegania dopalaczy jako zabawy, energią, imprezą., dobrą fazą, chilloutem.

Należy jednak pamiętać, że w okresie adolescencji naturalna jest skłonność do ryzyka. Młody człowiek zazwyczaj podejmując decyzję o przyjęciu substancji, nie myśli w kategoriach konsekwencji jakie mogą się pojawić. Jest to naturalny element rozwojowy, który kształtuje się dopiero w wyniku dojrzewania i jest powiązany ze stopniem rozwoju przedczołowej kory mózgowej w płacie czołowym mózgu, której rozwój kończy się w 25 r.ż. Odpowiada ona za tłumienie impulsów, rozważanie konsekwencji, ustalenie priorytetów. U adolescenta podejmowaniu decyzji towarzyszy ambiwalencja uczuciowa, która może mieć wpływ na błędne decyzje. Popęlanie błędów jest naturalnym elementem rozwojowym, **ważna jest tutaj rola rodziców i opiekunów w weryfikacji odpowiednich decyzji.**

Uzyskane wyniki wskazują również, że **motywem sięgania po środki są różnego typu problemy i brak umiejętności radzenia sobie z nimi.** Nieprzyjemne emocje wywołujące obciążenie psychiczne, a **brak umiejętności rozwiązywania sytuacji trudnych jest jedną z najczęściej wymienianych przyczyn sięgania po środki.** Zaś branie dopalaczy jest sposobem poradzenia sobie z problemami, chwilowym zapomnieniem o nich i ucieczce od świata rzeczywistego. Badana grupa jak widać powyżej zauważyła, że młody człowiek niemający umiejętności radzenia sobie z problemami czy reagowania na presję rówieśniczą może sięgnąć po substancje psychoaktywne, aby zniwelować nieprzyjemne emocje. Chęć przynależności do grupy, chęć zaimponowania powiązana z presją rówieśniczą, według badanych, może korelować z eksperymentowaniem z substancjami. **Brak kompetencji społecznych u młodzieży związanych z radzeniem sobie z problemami, jak i brak pomocy ze strony dorosłych w codziennych trudnościach może wpłynąć na zainteresowanie się substancjami psychoaktywnymi u adolescentów.**

Badani wymienili presję rówieśniczą i chęć zaimponowania innym jako jeden z głównych czynników motywujący do zażycia nowych substancji psychoaktywnych. Co więcej przyczynę sięgania po dopalacze młodzież upatruje w chęci zdobycia szeroko rozumianej sławy, „fejmu” wśród kolegów. Ciekawość, namowa innych, starsze towarzystwo również ma przyczynia się do eksperymentowania ze substancjami. Problemy szkolne oraz rodzinne, jak i brak umiejętności radzenia sobie z nimi może wpłynąć na przyjęcie substancji psychoaktywnej. **Przyczyną brania dopalaczy według badanej młodzieży jest chęć poradzenia sobie z depresją, gorszym samopoczuciem, odstresowaniem się.** Substancje stają się ucieczką od rzeczywistości, chwilowym zapomnieniem o trudnościach dnia codziennego i rzeczywistego świata. Badana grupa jak widać powyżej zauważyła, że młody człowiek niemający umiejętności radzenia sobie z problemami, czy nie znający sposobów reagowania na presję rówieśniczą może sięgnąć po substancje psychoaktywne, aby w ten

sposób zniwelować nieprzyjemne emocje. Chęć przynależności do grupy, chęć zaimponowania kolegom powiązana z presją rówieśniczą i ciekawością, według badanych, może korelować z eksperymentowaniem z substancjami. **Brak kompetencji społecznych u młodzieży związanych z radzeniem sobie ze stresem, niskie poczucie wartości wpływające na potrzebę imponowania rówieśnikom, jak i brak pomocy ze strony dorosłych w codziennych trudnościach jest elementem pracy, na który należy kłaść większy nacisk, w związku z otrzymanymi wynikami z badań.**

Nowe substancje psychoaktywne mimo licznych działań podejmowanych ze strony rządu nadal stanowią problem z punktu widzenia zdrowia publicznego. W związku z rosnącą skalą zagrożeń powiązanych z dynamicznie rozwijającym się rynkiem dopalaczy, jak również ze szczególnym zagrożeniem wynikającym z braku wiedzy o ich składzie i wpływowi na zdrowie konsumentów, **ważne jest podjęcie działań edukacyjnych i prewencyjnych ze szczególnym uwzględnieniem zarówno adolescentów jak i rodziców oraz nauczycieli. Przedstawione wyniki pokazują, że uczniowie subiektywnie najlepiej oceniają wiedzę nauczycieli w zakresie substancji psychoaktywnych.** Na drugim miejscu stawiają siebie, zaś na trzecim rodziców. Co pokazuje, jak ważnym jest wyposażenie rodziców w wiedzę dającą podstawę do dyskusji z dorastającym dzieckiem w obszarze bezpieczeństwa w odniesieniu do substancji psychoaktywnych. Co więcej, jeśli rodzic nie posiada wiedzy w obszarze nowych substancji psychoaktywnych, nie jest w stanie odpowiednio reagować na sytuacje trudne związane z przyjmowaniem środków przez dziecko. Może sobie nie uzmysławiać co tak naprawdę się dzieje z dzieckiem i jakie kroki należy podjąć w kwestii interwencji domowej czy szkolnej. Deficyt wiedzy w tym zakresie może również wpływać na brak współpracy ze szkołą i bagatelizowanie problemu, który dotyczy dziecka. **Ważnym jest budowanie wiedzy u rodziców nie tylko na temat samych substancji, ale przede wszystkim w kwestii właściwych relacji z dzieckiem.** W ramach tego typu zajęć istotnym jest wzbudzenie u rodziców postawy odpowiedzialności za współpracę ze szkołą w aspekcie wspierania dziecka w procesie usamodzielniania się. Zajęcia tego typu powinny ukazywać rolę rodziny w profilaktyce zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, pokazać istotę dialogu jako podstawy w budowaniu relacji międzyludzkich i wychowawczych. Rodzice w ramach zajęć powinny nabyć umiejętności rozwiązywania sytuacji trudnych i konfliktów, wykształcić w sobie umiejętność konstruktywnych pochwał, będących czynnikiem budowania realnej samooceny u dziecka. Wszystkie te elementy połączone w całość mogą dać pozytywny skutek w budowaniu odpowiednich postaw w stosunku do substancji psychoaktywnych. Aby mogło się tak stać, ważna jest otwarta postawa i chęć uczestnictwa w nich rodziców oraz nauczycieli.

Tym, co pojawiło się w wypowiedziach i na co warto zwrócić uwagę, **prowadząc zajęcia warsztatowe, to wyposażenie młodzieży szkolnej w umiejętności związane z radzeniem sobie ze stresem i rozwiązywaniem sytuacji problemowych.** Tak, aby młody człowiek w kryzysie wiedział, jak się zachować, nie podejmując działań autodestrukcyjnych. Co więcej, w sytuacjach problemowych, ważnym staje się budowanie przestrzeni do otwartej komunikacji opartej na zaufaniu uczeń-nauczyciel. Jest to możliwe poprzez zbudowanie relacji pomiędzy obiema grupami. To z kolei wzmocni możliwość ukazania realnych skutków związanych z przyjmowaniem nowych substancji psychoaktywnych. Należy jednak w tym

miejscu zwrócić uwagę, że jest to działanie wymagające czasu, chęci i zaangażowania obu stron. W dużej mierze elementem decydującym w tej kwestii jest panujący w szkole klimat oraz otwartość na zajęcia kształtujące umiejętności komunikacyjne zarówno w grupie nauczycieli jak i uczniów.

Badana młodzież uważa w 219 przypadkach, że w ich szkole są osoby mające za sobą eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi, ważnym jest tutaj na ile badana młodzież zdaje sobie sprawę, że w takich sytuacjach należy jak najszybciej reagować, aby podjąć działania wspierające osobę przyjmującą substancje. Zazwyczaj brak zgłaszania takich sytuacji, może wynikać z obawy przed konsekwencjami, z solidarności ze swoim rówieśnikiem lub z braku zaufania do dorosłych. Młodzież w tego typu sytuacjach ma obawę bycia wykluczonym i piętnowanym w grupie rówieśniczej. Być może przez to, mimo deklarowanej wiedzy o szkodliwości nowych substancji psychoaktywnych pojawia się brak reakcji u młodzieży, która mimo wiedzy, że uczeń jest pod wpływem środka nie zgłaszają tego nauczycielom. Presja rówieśnicza i chęć akceptacji, odgrywa tutaj prawdopodobnie dużą rolę. Daje to wiedzę, jak **ważne są działania profilaktyczne w obszarze umiejętności radzenia sobie z presją grupy, warsztaty zawierające elementy pracy oparte na budowaniu poczucia wartości u ich odbiorców oraz kształtowanie przestrzeni do właściwego reagowania w sytuacjach trudnych.**

Badania Global Drug Survey 2015 r. mówią o tym, że Polska znajduje się na pierwszym miejscu spośród pięćdziesięciu badanych krajów pod względem sięgania po dopalacze. Ma na to wpływ aspekt związany z łatwością dostępu do substancji i niska skuteczność instytucji państwowych w zakresie przeciwdziałania problemowi nowych substancji psychoaktywnych. Badania wskazują również, że handel dopalaczami w głównej mierze odbywa się w sieci. Taką odpowiedź wskazało, aż 70% badanych. Na drugim miejscu znaleźli się znajomi, a na trzecim sklepy stacjonarne (<http://www.newsweek.pl>). Odnosząc się do uzyskanych odpowiedzi, po analizie danych, można zwrócić uwagę, że respondenci uważają w 201 przypadkach, że dostęp do substancji psychoaktywnych odbywa się poprzez znajomości z lokalnymi dilerami, a 60 ankietowanych jest zdania, że substancje są powszechne i łatwo dostępne.

Co więcej, w **pierwszej trójce sposobów zdobywania wiedzy o substancjach psychoaktywnych na pierwszym miejscu jest według badanej młodzieży Internet na drugim miejscu szkoła, na trzecim koledzy, zaś dopiero na czwartym znaleźli się rodzice.** Niepokojącym jest tutaj brak rozmów ze strony rodziców z dziećmi na temat substancji. Według opinii, które wskazali uczniowie w trakcie prowadzonych badań, wynikać to może z faktu, że rodzice są grupą nie angażującą się w temat dopalaczy. Wolą go przemilczeć i przenieść odpowiedzialność na grunt szkolny. Informacje te pokazują jak istotnym jest przełamanie niechęci rodziców do udziału w zajęciach wzbogacających wiedzę w kontekście substancji psychoaktywnych. Być może rodzice wyposażeni w wiedzę, będą dysponować argumentami, które przeniosą do rozmów ze swoimi dziećmi. Jeśli rodzic nie ma wiedzy o substancjach, sposobie ich działania, objawów jakie mogą się pojawić u użytkownika po ich przyjęciu, nie ma tym samym możliwość wczesnej interwencji, jeśli dziecko przyjmuje środki.